

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika totožnosti skutku

Otázka posouzení totožnosti skutku je v právní praxi mnohdy nejednoznačná, což potvrzuje i fakt, že je mnohdy řešena ze strany soudních orgánů. Dříve než však přistoupíme k problematice totožnosti skutku, je nutné pro oblast trestního práva prvně vymezit samotný pojem „skutek“. Ačkoli skutek samotný je základem celého trestního řízení, trestní řád ani trestní zákoník tento pojem blíže nedefinují a výslovně ani nestanoví, co se rozumí totožností skutku. Vymezení těchto pojmů je tak ponecháno teorii trestního práva a soudní judikatuře.

Za skutek se považuje určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho či více trestných činů anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu. Tato událost je pak jako skutek vymezena, popsána, v příslušném aktu orgánu činného v trestním řízení (v usnesení o zahájení trestního stíhání, v záznamu o sdělení podezření, v obžalobě, v návrhu na potrestání, v rozsudku, aj.).[1] Trestný čin pak ve vztahu ke skutku představuje právní konstrukci resp. právní kvalifikaci konkrétního skutku.

Podstatu skutku tak představuje jednání pachatele a následek tímto jednáním způsobený, který je relevantní z hlediska trestního práva hmotného. Jednání je projev vůle pachatele ve vnějším světě spočívající v konání nebo opomenutí, nekonání.

Následkem je porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákoníkem (tj. života, zdraví, majetku atd.) a jako znak některého individuálního trestného činu ve své konkrétní podobě spojuje dílčí útoky do jednoho skutku a rovněž umožňuje dělit chování člověka na různé skutky.[2] Za **jeden skutek** se pak v teorii i praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou kryty zaviněním.

Totožnost skutku je pojmem vztahujícím se k probíhajícímu trestnímu řízení, tedy k trestnímu právu procesnímu a nikoli hmotnému, můžeme říci, že zajišťuje kontinuitu skutku, tzn., že totožný skutek prochází všemi stádii trestního řízení, vždy tedy orgány činné v trestním řízení rozhodují právě o tomto skutku. Tedy např. pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, je následně podána obžaloba a o takto vymezeném skutku je poté rozhodnuto rozsudkem soudu.

Totožnost skutku však neznamená, že dva skutky splynou v jeden, ale že během trestního procesu orgány činné v trestním řízení nedoplňují skutek o další jednání v projednávané trestní věci. Uvedené tedy např. konkrétně znamená, že nelze zahájit trestní stíhání obviněného pro trestný čin krádeže a po nařízení hlavního líčení u soudu uznat obžalovaného vinným tímto trestným činem a ještě dalším, jiným trestným činem téhož pachatele, který vyšel najevo až v průběhu hlavního líčení, např. ublížením na zdraví.

V českém trestním právu se totožnost skutku promítá zejména do ustanovení § 220 odst. 1 trestního řádu, v němž je upravena zásada obžalovací, dle níž je soud oprávněn rozhodovat pouze o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Uvedené tedy mj. znamená, že pachatele trestného činu lze u soudu stíhat pro určitý skutek výlučně na základě obžaloby, kterou je oprávněn podat a následně u soudu zastupovat pouze státní zástupce. Obžalobou je tak určen rozsah a obsah soudního rozhodnutí, a to jednak osobou obžalovaného jednak skutkem, pro který je stíhán. Totéž platí např. i pro návrh na potrestání po provedeném zkráceném přípravném řízení, který lze podat jen pro skutek, pro který

bylo podezřelému sděleno obvinění. V případě, že by soud rozhodl o skutku, pro který nebyl obžalovaný stíhán obžalobou, porušil by zákon v § 2 odst. 8 a § 220 odst. 1 trestního řádu (R 18/1966-I.), což představuje natolik závažnou vadu rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu, která je důvodem k jeho zrušení v odvolacím řízení.[3] Stejným způsobem se uplatní totožnost mezi skutkem uvedeným v usnesení o zahájení trestního stíhání a skutkem, pro který byla podána obžaloba. Totožnost skutku se pak promítá i do soudního rozhodnutí, a to tak, že soud může rozhodnout o žalovaném skutku jen za předpokladu, že je zároveň zachovaná totožnost mezi skutkem uvedeným v žalobním návrhu a skutkem, pro který bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 odst. 1, 5 trestního řádu (viz § 176 odst. 2 trestního řádu).[4]

Totožnost skutku mezi usnesením o zahájení trestního stíhání a obžalobou, mezi obžalobou a rozhodnutím obecného soudu je dána při zachování totožnosti jednání a následku, avšak i v případě, je-li zachována jen totožnost jednání nebo jen totožnost následku anebo při částečné totožnosti jednání nebo následku. Z uvedeného tedy vyplývá, že totožnost skutku neznámá, že mezi popisem skutku v obžalobě státního zástupce a popisem skutku ve výrokové části rozhodnutí soudu musí být úplná shoda. Na zachování totožnosti skutku nemají vliv změny v okolnostech, které pouze individualizují žalovaný skutek, tzn., že úprava popisu skutku totožnost skutku nenarušuje. Totožnost skutku je zachována jak v případě, kdy některé ze skutečností původně zahrnutých do souhrnu skutečností charakterizujících jednání nebo následek odpadnou, tak též tehdy, když k takovému souhrnu skutečností přistoupí skutečnosti další, které tvoří s původními jedno jednání, popř. následek. K zachování totožnosti skutku pak postačí mj. shoda alespoň v následku při rozdílném jednání, příp. byť i částečná totožnost jednání nebo totožnost následku. Trestní soud tak může a musí přihlížet i k těm změnám skutkového stavu, k nimž došlo při projednávání věci v hlavním líčení, bez ohledu na to, zda postavení obžalovaného zlepšují nebo zhoršují.[5]

V případě posuzování otázky totožnosti skutku se vždy jedná o otázku skutku a nikoli právní kvalifikace, jak je již zřejmé z vzájemného vztahu skutku a právní kvalifikace, proto státní zástupce v přípravném řízení není vázán právním posouzením skutku policejním orgánem či např. státního zástupce konajícího vyšetřování - § 161 odst. 3, 4 trestního řádu a může tedy trestní jednání posoudit dle mírnější či přísnější právní kvalifikace. Spočívá-li však změna právní kvalifikace v takových skutkových změnách, při kterých se mění již samotná podstata skutku, totožnost skutku již zachována nebude (např. v případě, kdy namísto pachatelství jednoho trestného činu přichází v úvahu účastenství na jiném trestném činu).[6] Stejně tak není soud vázán právní kvalifikací státního zástupce uvedené v obžalobě. To platí i za situace, kdy soud dospěje při projednávání věci k názoru, že v trestní věci přichází do úvahy užití přísnější právní kvalifikace a v důsledku této skutečnosti se tento soud nepovažuje za příslušný a věc následně předloží soudu nadřízenému k rozhodnutí o příslušnosti, který mu dá za pravdu. Přestože se v následujícím průběhu řízení nakonec přísnější právní posouzení skutku u soudu prokázat nepodaří, je takový postup v souladu se zásadou zachování totožnosti skutku a postupem zcela zákonným.[7]

Problematickou se může často jevit otázka, za jakých okolností se v některých případech jedná o jeden skutek a kdy již nikoli. Přesné vymezení této hranice není vždy jednoznačné, což si můžeme demonstrovat na následujícím příkladu. Jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání druhého trestného činu, je současně alespoň součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého, **jde o jeden skutek** (to platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný z hlediska trestního práva, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo). Např. v případě, kdy bude zjištěno, že pachatel jako jednatel firmy v rozporu se stanovami a vědomí valné hromady měl uhradit jiné firmě fakturu ve výši 300 000 Kč za neprovedené práce, což by zakládalo odpovědnost za trestný čin podvodu (§ 209 odst. 3 trestního zákoníku), aby ji o několik dní poté zanesl do dokladů o daňových výdajích firmy, kterou zastupoval, čímž tak snížil její daňový základ, což je jednání

zakládající odpovědnost za trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254 odst. 1, alinea 2 trestního zákoníku. První z obou popsanych jednání, zakládající skutkovou podstatu jednoho trestného činu, je tedy evidentně prostředkem pro provedení dalšího jednání, zakládajícího skutkovou podstatu druhého trestného činu.[8]

Na zachování totožnosti skutku nemají vliv změny v okolnostech, které pouze individualizují žalovaný skutek z hlediska času, místa, způsobu spáchání trestného činu, formy zavinění, rozsahu následku, pakliže shoda v jednání či následku dotčena není. Na podstatě skutku tak nic nezmění např. upřesnění data spáchání trestného činu oproti obžalobě, v níž byla uvedena doba spáchání trestného činu „v průběhu měsíce ledna 2014“, přičemž v rozsudku bude následně uvedeno, že ke skutku došlo „dne 24. ledna 2014.“ Totéž platí např. pro zpřesnění způsobu provedení činu, kdy v obžalobě státní zástupce uvede, že „obžalovaný poškozeného udeřil čtyřikrát dřevěnou tyčí do hrudníku“, přičemž v rozsudku soudu bude uvedeno, že „obžalovaný udeřil poškozeného tyčí nejméně jednou do hrudníku.“ Totožnost skutku bude zachována i v případě upřesnění množství poškozených věcí, vyčíslení škody oproti obžalobě, nebo pokud bude oproti obžalobou popsanému prostému ublížení na zdraví dle § 146 odst. 1 trestního zákoníku v soudním rozhodnutí uvedeno, že zranění má charakter těžké újmy na zdraví § 145 odst. 1 trestního zákoníku.[9]

Příkladem, kdy však totožnost skutku zachována nebude je např. situace, kdy v přípravném řízení policejní orgán v popisu skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání uvede údaje týkající se vydírání, avšak již neuvede okolnosti vztahující se k poškození cizí věci. Po podání obžaloby státním zástupcem tak u soudu není možné uznat obžalovaného vinným i trestným činem poškození cizí věci, neboť mu pro tento skutek nebylo sděleno obvinění.

Dospěje-li však státní zástupce po přezkoumání usnesení o zahájení trestního stíhání k závěru, že jednání v něm posuzované jako jeden trestný čin, resp. jeden skutek, je třeba posoudit jako dva samostatné skutky, musí o každém z nich rozhodnout samostatným rozhodnutím, a to např. podáním obžaloby či zastavením trestního stíhání z důvodu nepřičetnosti pachatele apod.[10]

K objasnění problematiky totožnosti skutku lze dále uvést např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze.[11]

Podle § 176 odst. 2 trestního řádu může být obžaloba podána pouze pro skutek, pro který bylo sděleno obvinění. Byla-li obžaloba podána v rozporu s tímto ustanovením, nelze v řízení před soudem obžalovaného uznat vinným takovým skutkem. Zpravidla je nutno věc ohledně takového skutku vrátit státnímu zástupci k došetření (§ 188 odst. 1 písm. e), § 221 odst. 1 trestního řádu).

Jednání obžalovaného směřující k usmrcení poškozené nebylo provázeno úmyslem obžalovaného odcizit věci z jejího majetku. Tento úmysl se u obžalovaného dostavil teprve poté, co dokonal trestný čin vraždy a ve snaze zakrýt nebo odstranit stopy trestného činu vraždy se nakonec rozhodl vytvořit okolnosti, na základě kterých mohla být věc při následném pátrání mylně považována za loupežnou vraždu. Z tohoto důvodu se obžalovaný rozhodl odcizit z těla poškozené a z jejího bytu různé věci a peníze. Vzhledem k těmto okolnostem je zcela správný závěr Krajského soudu, že odcizení věcí a peněz **nebylo součástí skutku**, jímž obžalovaný spáchal trestný čin vraždy, a že tvořilo další samostatný skutek. Ačkoli na sebe jednotlivé fáze jednání obžalovaného úzce navazovaly, jednalo se o tři samostatné skutky. Hranici mezi nimi pak tvořil právě úmysl obžalovaného.

V poměru mezi rozsudkem a obžalobou je **zachována totožnost skutku**, neboť bez ohledu na právní kvalifikaci uvedenou v obžalobě, jsou v obžalobě výslovně uvedeny skutečnosti charakterizující jednání obžalovaného, které spočívalo v napadení poškozené úderem prknem do hlavy, rdoušení a jejím následným usmrcením, a konečně i jednání, které spočívalo v odcizení věcí a

peněz po usmrcení poškozené.

V poměru mezi obžalobou a usnesením o zahájení trestního stíhání však není dána totožnost skutku, pokud jde o skutek spočívající v odcizení věci a peněz. V předmětném usnesení byly totiž uvedeny pouze ty skutkové okolnosti, které se vztahovaly k fyzickému napadení poškozené, k jejímu rdožení a usmrcení. Tím byla zachována totožnost skutku v poměru mezi obžalobou a usnesením o zahájení trestního stíhání, pokud se jedná o skutky v rozsudku posouzené jako trestný čin vydírání a trestný čin vraždy. Avšak podle § 176 odst. 2 trestního řádu může být obžaloba podána jen pro skutek, pro který bylo vzneseno obvinění (§ 163 trestního řádu). Vzhledem ke skutečnosti, že pro skutek, který spočíval v odcizení věci a peněz, nebylo proti obžalovanému účinně zahájeno trestní stíhání, nebyly dány podmínky pro to, aby pro tento skutek byla podána obžaloba.

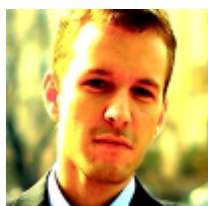
Podobně je tomu i u pokračujících trestných činů, trestných činů trvajících a hromadných. Totožnost skutku zde bude zachována, jestliže dojde ke změnám časového vymezení skutku u jednotlivých útoků, k určitému zpřesnění časových údajů, ke zkrácení skutku, to vše však za podmínky, že se bude stále jednat o jeden skutek podle trestního práva hmotného ve smyslu ustanovení § 116 trestního zákoníku[12] a že u pokračujícího trestného činu bude zachována totožnost skutku i z hlediska procesního dle § 12 odst. 12 trestního řádu.[13] V případě, že po sdělení obvinění pokračuje obviněný v páčání dalších útoků, totožnost skutku zde již zachována není (srov. § 12 odst. 11 trestního řádu). Státní zástupce však do obžaloby v žádném případě nemůže zahrnout útoky (části jednání) spáchané po zahájení trestního stíhání, ale trestní stíhání pro ně zahájeno nebylo. Pokud by tyto do usnesení o zahájení trestního stíhání nezahrnuté útoky byly do obžaloby zahrnuty, jednalo by se o porušení zásady uvedené v ustanovení § 176 odst. 2 trestního řádu věta první.[14]

Doplnění popisů dílčích útoků (skutků) v obžalobě oproti usnesení o zahájení trestního stíhání není tedy důvodem k zahájení trestního stíhání pro další dílčí útok (skutek) ve smyslu § 160 odst. 5 trestního řádu, neboť se jedná pouze o doplnění a další konkretizaci již v příslušném usnesení o zahájení trestního stíhání uvedeného dílčího útoku (skutku), aniž by došlo ke změně jeho podstaty (srov. č. [64/1973](#) Sb. rozh. tr.).[15]

Z hlediska zachování totožnosti jednání i následku nejsou podstatné ty skutkové okolnosti, které charakterizují jen zavinění či jiný znak subjektivní stránky trestného činu. Např. bude-li zjištěno, že skutek, resp. trestný čin byl namísto úmyslně, spáchan z nedbalosti, např. u úmyslného trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku bude zjištěno, že se jedná o trestný čin nedbalostní, a to ublížení na zdraví podle § 148 trestního zákoníku. Totožnost skutku v takovém případě tedy zůstane zachována.

Závěr

S problematikou totožnosti skutku je spjata celá řada dalších, v článku neuvedených, otázek. Důležitost tohoto tématu dokazuje i skutečnost, že tato otázka je mnohdy řešena i soudními orgány. Účelem tohoto článku bylo poukázat na některé vybrané aspekty této oblasti, které v praxi orgánů činných v trestním řízení mohou při řešení trestní věci nastat.

JUDr. Miroslav Bednář, LL.M.,

asistent státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství

Monografie

Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s.

Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. Díl II (§ 180 - § 471). Praha: C. H. Beck, 5. vydání, 2005

Odborné publikace

Metodický návod k postupu státních zástupců ve věcech trestných činů proti životu a zdraví, Nejvyšší státní zastupitelství ze dne 26. března 2007, Právní rozhledy, PR 5/1995

Soudní rozhodnutí

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 4. 2000, sp. zn. 3 Tz 73/2000

Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. 1 To 168/99

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 5 To 60/1993

Rozhodnutí č. 8/1985, č. 1/1996-I. Sb. rozh. tr.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.5.2008, sp.zn. 5 Tz 8/2008

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.2.2005, sp. zn. A 6/2003

Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.5.2010, sp. zn. I.ÚS 977/10

-
- [1] Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s., s. 2721
- [2] Srov. k tomuto rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.2.2005, sp. zn. A 6/2003
- [3] Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s., s. 2720
- [4] Právní rozhledy, rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn., Tzn 12/94, PR 5/1995, s. 195.
- [5] Usnesení Ústavního soudu ze dne 18.5.2010, sp. zn. I.ÚS 977/10
- [6] Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s., s. 2722
- [7] Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 18.5.2010, I.ÚS 977/10
- [8] Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tz 73/2000, ze dne 19. 4. 2000
- [9] Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s., s. 2723-2724
- [10] Srov. přiměřeně rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 To 168/99
- [11] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 5 To 60/1993
- [12] „Pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku“.
- [13] „Skutkem podle tohoto zákona se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak.“
- [14] Blíže k tomuto Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. Díl II (§ 180 - § 471). Praha: C. H. Beck, 5. vydání, 2005, s. 1684.
- [15] Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tz 8/2008, ze dne 22.5.2008

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)